

ΑΥΕΤΕ !

14ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΤΡΙΤΟΚΛΙΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

168. Τα τριτόκλιτα επίθετα διαιρούνται κατά το χαρακτήρα τους, όπως και τα ουσιαστικά, σε φωνηεντόληκτα και συμφωνόληκτα (π.β. § 107).

Α'. Φωνηεντόληκτα επίθετα της γ' κλίσης

169 α) Τρικατάληκτα (σε -ύς, -ειᾶ, -ῦ)

(θ. βαθυ-, βαθε-)

(θ. θηλυ-, θηλε-)

	Ενικός αριθμός					
ον.	βαθὺ-ς	βαθειᾶ	βαθὺ	θηλυ-ς	θήλειᾶ	θηλυ
γεν.	βαθέ-ος	βαθείας	βαθέ-ος	θήλε-ος	θηλείας	θήλε-ος
δοτ.	βαθειῖ	βαθεία	βαθειῖ	θήλει	θηλεία	θήλει
αιτ.	βαθὺ-ν	βαθειᾶν	βαθὺ	θηλυ-ν	θήλειᾶν	θηλυ
κλ.	βαθὺ	βαθειᾶ	βαθὺ	θηλυ	θήλειᾶ	θηλυ

	Πληθυντικός αριθμός					
ον.	βαθειῖς	βαθειᾶι	βαθέ-α	θήλεις	θήλειαι	θήλε-α
γεν.	βαθέ-ων	βαθειῶν	βαθέ-ων	θηλέ-ων	θηλειῶν	θήλε-ων
δοτ.	βαθέ-σι	βαθείαις	βαθέ-σι	θήλε-σι	θηλείαις	θήλε-σι
αιτ.	βαθειῖς	βαθείας	βαθέ-α	θήλεις	θηλείας	θήλε-α
κλ.	βαθειῖς	βαθειᾶι	βαθέ-α	θήλεις	θήλειαι	θήλε-α

Παρατηρήσεις

170. Τα τριτόκλιτα επίθετα σε -υς, -εια, -υ:

1) στο αρσεν. (και στο ουδέτερο) είναι γενικώς οξύτονα: βαθύς, βαρύς, βραδύς, γλυκύς, δασύς, εὔθύς, εὔρύς, ἡδύς, θρασύς, ὀξύς, παχύς, ταχύς, τραχύς κ.ά.· βαρύτονα είναι μόνο το θήλυς, θήλεια, θήλυ και το ἡμισυς, ἡμίσεια, ἡμισυ (γεν. του ἡμίσεος, τῆς ἡμισείας, τοῦ ἡμίσεος κτλ.)·

2) παρουσιάζονται με δύο θέματα: το ένα σε -υ, από το οποίο σχηματίζονται η ονομαστ., αιτιατ. και κλητ. του ενικού του αρσεν. και του ουδετέρου, και το άλλο σε -ε, από το οποίο σχηματίζονται όλες οι άλλες πτώσεις και των τριών γενών·

3) συναιρούν το χαρακτήρα ε με το ακόλουθο ε ή ι σε ει· το ἡμισυς συναιρεί πολλές φορές και το ε+α στο τέλος του ουδετέρου σε -η: τὰ ἡμίσεια και τὰ ἡμίση.

4) την κλητ. του ενικού του αρσεν. τη σχηματίζουν χωρίς κατάληξη -ς (*ὦ βαθύ, ὦ ταχύ, ὦ θῆλυ, ὦ ἥμισυ*) και την αιτιατ. του πληθ. ὅμοια με την ονομαστική (*τοὺς βαθεῖς, τοὺς ταχεῖς*· πβ. § 112, 4: *τοὺς πῆχεις*).

5) το θηλυκό το σχηματίζουν με την κατάληξη -*ια*: *βαθέ-ια*, όπου το ε+j συναιρείται σε -*ει*: *βαθεῖα*.

Β'. Συμφωνόληκτα επίθετα της γ' κλίσης

I. Αφωνόληκτα

α) Τρικατάληκτα

172. 1. Σε -ας, -ασα, -αν

(θ. παντ-)

	Ενικός αριθμός			Πληθυντικός αριθμός		
ον.	<i>πᾶς</i>	<i>πᾶσα</i>	<i>πᾶν</i>	<i>πάντ-ες</i>	<i>πᾶσαι</i>	<i>πάντ-α</i>
γεν.	<i>παντ-ὸς</i>	<i>πάσης</i>	<i>παντ-ὸς</i>	<i>πάντ-ων</i>	<i>πασῶν</i>	<i>πάντ-ων</i>
δοτ.	<i>παντ-ὶ</i>	<i>πάση</i>	<i>παντ-ὶ</i>	<i>πᾶσι</i>	<i>πάσαις</i>	<i>πᾶσι</i>
αιτ.	<i>πάντ-α</i>	<i>πᾶσαν</i>	<i>πᾶν</i>	<i>πάντ-ας</i>	<i>πάσας</i>	<i>πάντ-α</i>
κλ.	<i>πᾶς</i>	<i>πᾶσα</i>	<i>πᾶν</i>	<i>πάντ-ες</i>	<i>πᾶσαι</i>	<i>πάντ-α</i>

Ὅμοια κλίνονται: *ἄπας, ἄπασα, ἄπαν*· *σύμπας, σύμπασα, σύμπαν*· *ἀπαξάπας, ἀπαξάπασα, ἀπαξάπαν*.

174. 3 Σε -ων, -ουσα, -ον

(θ. ἀκοντ-)

	Ενικός αριθμός			Πληθυντικός αριθμός		
ον.	<i>ἄκων</i>	<i>ἄκουσα</i>	<i>ἄκον</i>	<i>ἄκοντ-ες</i>	<i>ἄκουσαι</i>	<i>ἄκοντ-α</i>
γεν.	<i>ἄκοντ-ος</i>	<i>ἀκούσης</i>	<i>ἄκοντ-ος</i>	<i>ἀκόντ-ων</i>	<i>ἀκουσῶν</i>	<i>ἀκόντ-ων</i>
δοτ.	<i>ἄκοντ-ι</i>	<i>ἀκούση</i>	<i>ἄκοντ-ι</i>	<i>ἄκουσι</i>	<i>ἀκούσαις</i>	<i>ἄκουσι</i>
αιτ.	<i>ἄκοντ-α</i>	<i>ἄκουσαν</i>	<i>ἄκον</i>	<i>ἄκοντ-ας</i>	<i>ἀκούσας</i>	<i>ἄκοντ-α</i>
κλ.	<i>ἄκον</i>	<i>ἄκουσα</i>	<i>ἄκον</i>	<i>ἄκοντ-ες</i>	<i>ἄκουσαι</i>	<i>ἄκοντ-α</i>

Κατά το *ἄκων* (= μη θέλοντας, ακούσιος) κλίνεται και το *ἐκόν*, *ἐκοῦσα*, *ἐκόν* (= θέλοντας, εκούσιος), γεν. *ἐκόντ-ος*, *ἐκούσης*, *ἐκόντ-ος* κτλ.

β) Δικατάληκτα

175. Μερικά αφωνόληκτα επίθετα της γ' κλίσης είναι δικατάληκτα με τρία γένη. Αυτά είναι σύνθετα με β' συνθετικό ουσιαστικό τριτόκλιτο αφωνόληκτο (*χάρις, ἐλπίς, πούς, ὀδούς* κ.ά) και κλίνονται συνήθως ὅπως το β' συνθετικό τους:

1) *ὁ, ἡ εὐχαρίς, τὸ εὐχαρι*· γεν. *εὐχάριτ-ος*· δοτ. *εὐχάριτ-ι*· αιτ. *τόν, τὴν εὐχαρι-ν, τὸ εὐχαρι* — *οἱ, αἱ εὐχάριτ-ες, τὰ εὐχάριτ-α*· γεν. *τῶν εὐχαρίτων*· δοτ. *εὐχάρι-σι* κτλ.·

2) *ὁ, ἡ εὐελπις, τὸ εὐελπι· γεν. εὐέλπιδ-ος· δοτ. εὐέλπιδ-ι· αιτ. τόν, τὴν εὐελπι-ν, τὸ εὐελπι· κλ. αρσ. και θηλ. ὦ εὐελπις, ουδ. ὦ εὐελπι· οί, αἰ εὐέλπιδ-ες, τὰ εὐέλπιδ-α· γεν. τῶν εὐελπίδ-ων, δοτ. τοῖς εὐέλπι-σι κτλ·*

3) *ὁ, ἡ δίπους, τὸ δίπουν· γεν. δίποδ-ος· δοτ. δίποδ-ι· αιτ. τόν, τὴν δίποδ-α (και δίπουν), τὸ δίπουν· κλ. αρσ. και θηλ. ὦ δίπους, ουδ. ὦ δίπου· οί, αἰ δίποδες, τὰ δίποδ-α· γεν. τῶν διπόδ-ων· δοτ. δίποσι κτλ·*

4) *ὁ, ἡ μονόδους, τὸ μονόδουν· γεν. μονόδοντ-ος· δοτ. μονόδοντ-ι· αιτ. τόν, τὴν μονόδοντ-α, τὸ μονόδουν κτλ. — οί, αἰ μονόδοντ-ες, τὰ μονόδοντ-α· γεν. τῶν μονοδόντ-ων· δοτ. μονόδουσι κτλ.*

Ὅμοια κλίνονται: ἄχαρις, ἄπελις, φέρελις, ἄπους, μονόπους, τρίπους κτλ.

γ) Μονοκατάληκτα (με δύο γένη)

176. Μερικά αφωνόληκτα επίθετα της γ' κλίσης, απλά ή σύνθετα, είναι μονοκατάληκτα με δύο γένη. Αυτά κλίνονται όπως τα αντίστοιχα ουσιαστικά της γ' κλίσης:

ὁ, ἡ βλάξ, γεν. βλακ-ὸς κτλ· ὁ, ἡ κόλαξ, γεν. κόλακ-ος κτλ· ὁ, ἡ ἄρπαξ, γεν. ἄρπαγ-ος κτλ· ὁ, ἡ γαμψώνυξ, γεν. γαμψώνυχ-ος κτλ· ὁ, ἡ λογάς, γεν. λογάδ-ος κτλ· ὁ, ἡ μιγάς, γεν. μιγάδ-ος κτλ· ὁ, ἡ φυγάς, γεν. φυγάδ-ος κτλ· ὁ, ἡ ἄπαις, γεν. ἄπαιδ-ος κτλ· ὁ, ἡ πένης, γεν. πένητ-ος κτλ· ὁ, ἡ ἡμιθνής, γεν. ἡμιθνητ-ος κτλ· ὁ, ἡ ἄγνως (= ἄγνωστος ή αυτός που αγνοεί), γεν. ἄγνωτ-ος κτλ· ὁ, ἡ φιλόγελως, γεν. φιλογέλωτ-ος κτλ. (αλλά και κατά την αττική β' κλίση: ὁ, ἡ φιλόγελως, γεν. φιλόγελω, δοτ. φιλόγελω κτλ.).

II. Ενρινόληκτα και υγρόληκτα

Παρατηρήσεις

177. Σε όλα τα τριτόκλιτα τρικατάληκτα επίθετα το θηλυκό:

1) λήγει σε **-α** βραχύχρονο: βαθύς, βαθειᾶ· πᾶς, πᾶσα· ἐκών, ἐκουῖσα· μέλας, μέλαινα·

2) στη γεν. του πληθ. τονίζεται πάντοτε στη λήγουσα: τῶν βαθειῶν, πασῶν, ἐκουσῶν, μελαινῶν (πβ. § 159, 2).

178. β) Δικατάληκτα

(θ. εὐδαιμον-)

Ενικός αριθμός

ον.	ὁ	ἡ	εὐδαίμων	τὸ	εὐδαιμον
γεν.	τοῦ	τῆς	εὐδαίμων-ος	τοῦ	εὐδαίμων-ος
δοτ.	τῷ	τῇ	εὐδαίμων-ι	τῷ	εὐδαίμων-ι
αιτ.	τόν	τήν	εὐδαίμων-α	τὸ	εὐδαιμον
κλ.		(ὦ)	εὐδαιμον	(ὦ)	εὐδαιμον

			Πληθυντικός αριθμός		
ον.	οί	αί	εὐδαίμον-ες	τὰ	εὐδαίμον-α
γεν.		τῶν	εὐδαιμόν-ων	τῶν	εὐδαιμόν-ων
δοτ.	τοῖς	ταῖς	εὐδαίμο-σι	τοῖς	εὐδαίμο-σι
αιτ.	τούς	τάς	εὐδαίμον-ας	τὰ	εὐδαίμον-α
κλ.		(ῶ)	εὐδαίμον-ες	(ῶ)	εὐδαίμον-α

(θ. σωφρον-)
Ενικός αριθμός

ον.	ὁ	ἡ	σώφρων	τὸ	σῶφρον
γεν.	τοῦ	τῆς	σώφρον-ος	τοῦ	σώφρον-ος
δοτ.	τῷ	τῇ	σώφρον-ι	τῷ	σώφρον-ι
αιτ.	τὸν	τὴν	σώφρον-α	τὸ	σῶφρον
κλ.		(ῶ)	σῶφρον	(ῶ)	σῶφρον

			Πληθυντικός αριθμός		
ον.	οί	αί	σώφρον-ες	τὰ	σώφρον-α
γεν.		τῶν	σωφρόν-ων	τῶν	σωφρόν-ων
δοτ.	τοῖς	ταῖς	σώφρο-σι	τοῖς	σώφρο-σι
αιτ.	τούς	τάς	σώφρον-ας	τὰ	σώφρον-α
κλ.		(ῶ)	σώφρον-ες	(ῶ)	σώφρον-α

Όμοια κλίνονται τα επίθετα 1) σε -ων, -ον (γεν. -ονος): ὁ, ἡ κακοδαίμων, τὸ κακόδαιμον· ὁ, ἡ ἀγνώμων, τὸ ἀγνωμον· ὁ, ἡ εὐσχήμων, τὸ εὐσχημον· ὁ, ἡ μεγαλοπράγμων, τὸ μεγαλόπραγμον· ὁ, ἡ ἐλεήμων, τὸ ἐλεῆμον· ὁ, ἡ μνήμων, τὸ μνήμον· ὁ, ἡ ἄφρων, τὸ ἄφρον· ὁ, ἡ μεγαλόφρων, τὸ μεγαλόφρον κ.ά.

2) σε -ην, -εν (γεν. -ενος): ὁ, ἡ ἄρρην, τὸ ἄρρεν (γεν. ἄρρενος, δοτ. ἄρρενι, αιτ. τὸν, τὴν ἄρρενα, τὸ ἄρρεν, κλ. ῶ ἄρρεν και για τα τρία γένη· οί, αί ἄρρενες, τὰ ἄρρενα, γεν. τῶν ἄρρένων, δοτ. τοῖς, ταῖς ἄρρεσι, αιτ. τούς, τάς ἄρρενας, τὰ ἄρρενα, κλ. ῶ ἄρρενες, ῶ ἄρρενα).

3) σε -ωρ, -ορ (γεν. -ορος): ὁ, ἡ ἀπάτωρ, τὸ ἀπάτορ (γεν. ἀπάτορος, δοτ. ἀπάτορι, αιτ. τὸν, τὴν ἀπάτορα, τὸ ἀπάτορ, κλ. ῶ ἀπάτορ και για τα τρία γένη· οί, αί ἀπάτορες, γεν. τῶν ἀπατόρων, δοτ. ἀπάτορσι, αιτ. τούς, τάς ἀπάτορας, τὰ ἀπάτορα, κλ. ῶ ἀπάτορες, ῶ ἀπάτορα).
έτσι και ὁ, ἡ ἀμήτωρ, τὸ ἀμήτορ κ.ά.

Παρατηρήσεις

179. Τα δικατάληκτα ενρινόληκτα και υγρόληκτα επίθετα της γ' κλίσης:

1) έχουν αρχικό θέμα σε -ον, -εν, -ορ (εὐδαιμον-, ἄρρεν-, ἀπατορ-), αλλά στην ονομ. του ενικού του αρσεν. και θηλ. δεν παίρνουν κατάληξη και το βραχύχρονο φωνήεν που είναι πριν από το χαρακτήρα το εκτείνουν σε μακρόχρονο, το **ο** σε **ω** και το **ε** σε **η**: (εὐδαιμον-) εὐδαίμων, (ἄρρεν-) ἄρρην, (ἀπατορ-) ἀπάτωρ.

2) έχουν την κλητ. του ενικού όμοια με το αρχικό θέμα: *ὦ ἐλεῆμον, ὦ ἄρρεν, ὦ ἀπάτορ* (πβ. § 128, 2).

3) όταν είναι σύνθετα σε -ων (γεν. -ονος) κανονικά στην κλητ. του ενικού του αρσεν. και του θηλ. και στην ονομ., αιτιατ. και κλητ. του ενικού του ουδετέρου ανεβάζουν τον τόνο, όχι όμως πιο πάνω από την τελευταία συλλαβή του α' συνθετικού: *εὐδαίμων, ὦ εὐδαιμον* – τὸ εὐδαιμον· *εὐγνώμων, ὦ εὐγνωμον* – τὸ εὐγνωμον· *μεγαλοπράγμων, ὦ μεγαλόπραγμον* – τὸ μεγαλόπραγμον (αλλά: *μεγαλόφρων, ὦ μεγαλόφρον* – τὸ μεγαλόφρον· επίσης και *ἀμνήμων, ὦ ἀμνήμον* – τὸ ἀμνήμον κ.ά.). Πβ. § 39, 5.

γ) Μονοκατάληκτα (με δύο γένη)

180. Μερικά ενρινόληκτα και υγρόληκτα επίθετα της γ' κλίσης είναι μονοκατάληκτα με δύο γένη. Αυτά είναι απλά ή σύνθετα με β' συνθετικό τριτόκλιτο ενρινόληκτο ή υγρόληκτο και κλίνονται όπως τα αντίστοιχα ουσιαστικά της γ' κλίσης: *ὁ, ἡ μάκαρ* (= μακάριος, ευτυχισμένος), γεν. *μάκαρ-ος*, δοτ. *μάκαρ-ι*, αιτ. *μάκαρ-α* κτλ. — *ὁ, ἡ ἄχειρ*, γεν. *ἄχειρ-ος*, δοτ. *ἄχειρ-ι*, αιτ. *ἄχειρ-α* κτλ. — *ὁ, ἡ μακρόχειρ*, γεν. *μακρόχειρ-ος*, δοτ. *μακρόχειρ-ι*, αιτ. *μακρόχειρ-α* κτλ. — *ὁ, ἡ ὑψαύχην*, γεν. *ὑψαύχεν-ος*, δοτ. *ὑψαύχεν-ι*, αιτ. *ὑψαύχεν-α* κτλ. (πβ. § 176).

III. Σιγμόληκτα δικατάληκτα (αρσ. και θηλ. σε -ης, ουδ. σε -εσ)

181.

(θ. ἀληθεσ-)

	Ενικός αριθμός				Πληθυντικός αριθμός			
ον.	ὁ ἡ	ἀληθής	τὸ	ἀληθές	οἱ αἱ	ἀληθεῖς	τὰ	ἀληθῆ
γεν.	τοῦ τῆς	ἀληθοῦς	τοῦ	ἀληθοῦς	τῶν	ἀληθῶν	τῶν	ἀληθῶν
δοτ.	τῷ τῇ	ἀληθεῖ	τῷ	ἀληθεῖ	τοῖς ταῖς	ἀληθέσι	τοῖς	ἀληθέσι
αιτ.	τὸν τὴν	ἀληθῆ	τὸ	ἀληθές	τούς τὰς	ἀληθεῖς	τὰ	ἀληθῆ
κλ.	(ὦ)	ἀληθές	(ὦ)	ἀληθές	(ὦ)	ἀληθεῖς	(ὦ)	ἀληθῆ

(θ. πληρεσ-)

	Ενικός αριθμός				Πληθυντικός αριθμός			
ον.	ὁ ἡ	πλήρης	τὸ	πλήρες	οἱ αἱ	πλήρεις	τὰ	πλήρη
γεν.	τοῦ τῆς	πλήρους	τοῦ	πλήρους	τῶν	πλήρων	τῶν	πλήρων
δοτ.	τῷ τῇ	πλήρει	τῷ	πλήρει	τοῖς ταῖς	πλήρεσι	τοῖς	πλήρεσι
αιτ.	τὸν τὴν	πλήρη	τὸ	πλήρες	τούς τὰς	πλήρεις	τὰ	πλήρη
κλ.	(ὦ)	πλήρες	(ὦ)	πλήρες	(ὦ)	πλήρεις	(ὦ)	πλήρη

(θ. συνηθεσ-)

	Ενικός αριθμός				Πληθυντικός αριθμός			
ον.	ὁ ἢ	συνήθης	τὸ	σύνηθες	οἱ αἱ	συνήθεις	τὰ	συνήθη
γεν.	τοῦ τῆς	συνήθους	τοῦ	συνήθους	τῶν	συνήθων	τῶν	συνήθων
δοτ.	τῷ τῇ	συνήθει	τῷ	συνήθει	τοῖς ταῖς	συνήθεσι	τοῖς	συνήθεσι
αιτ.	τὸν τὴν	συνήθη	τὸ	σύνηθες	τούς τὰς	συνήθεις	τὰ	συνήθη
κλ.	(ὦ)	σύνηθες	(ὦ)	σύνηθες	(ὦ)	συνήθεις	(ὦ)	συνήθη

Κατά το ἀληθῆς κλίνονται πολλά οξύτονα: ἀγενής, ἀκριβής, ἀσεβής, ἀσθενής, ἀμελής, ἀτυχῆς, δυστυχῆς, ἐπιμελής, ἐγγενής, εὐσεβής, εὐτυχῆς, σαφής, ψευδής κ.ά.

Κατά το πλήρης κλίνονται επίθετα: σε -ήρης: ὁ, ἢ μονήρης, τὸ μονῆρες· ὁ, ἢ ξιφήρης, τὸ ξιφήρες· ὁ, ἢ ποδήρης, τὸ ποδήρες κ.ά. — σε -ώδης: ὁ, ἢ δυσώδης, τὸ δυσῶδες· ὁ, ἢ εὐώδης, τὸ εὐῶδες — σε -ώλης: ὁ, ἢ ἐξώλης, τὸ ἐξῶλες (= εντελῶς χαμένος)· ὁ, ἢ προώλης, τὸ προῶλες (= ἀπὸ πρὶν χαμένος, ἀξίος νὰ χαθεῖ πρὶν ἀπὸ τὴν ὥρα του)· ὁ, ἢ πανώλης, τὸ πανῶλες (= εντελῶς χαμένος· και με ενεργ. σημ.: αὐτὸς που καταστρέφει τὰ πάντα) κ.ά.

Κατά το συνήθης κλίνονται επίθετα: σε -ήθης: ὁ, ἢ εὐήθης, τὸ εὐήθες (= ἀγαθός, ἀπλοϊκός, ἀνόητος)· ὁ, ἢ χρηστοθήθης, τὸ χρηστόηθες κ.ά. — σε -έθης: ὁ, ἢ εὐμεγέθης, τὸ εὐμέγεθες· ὁ, ἢ παμμεγέθης, τὸ παμμέγεθες κ.ά. — σε -άντης: ὁ, ἢ ἀνάντης, τὸ ἄναντες (= ἀνηφορικός)· ὁ, ἢ κατάντης, τὸ κάταντες (= κατηφορικός)· ὁ, ἢ προσάντης, τὸ πρόσαντες (= ἀνηφορικός, ἀπόκρημνος) κ.ά. Επίσης τὰ επίθετα ὁ, ἢ αὐθάδης, τὸ αὐθαδες· ὁ, ἢ αὐτάρκης, τὸ αὐταρκες κ.ά.

Παρατηρήσεις

182. Τα σιγμόληκτα επίθετα τῆς γ' κλίσης σε -ης, -ες ἔχουν θέμα σε -εσ-.

Στα επίθετα αὐτά:

1) ἡ ἐνικὴ ονομαστικὴ τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλ. σχηματίζεται χωρὶς κατάληξη, ἀλλὰ τὸ βραχύχρονο φων. ε που εἶναι πρὶν ἀπὸ τὸ χαρακτήρα ἐκτείνεται σε **η**: θ. ἀληθεσ- = ὁ, ἢ ἀληθής· θ. συνηθεσ- = ὁ, ἢ συνήθης· θ. πληρεσ- = ὁ, ἢ πλήρης· ὅλες οἱ ἄλλες πτώσεις καὶ τῶν τριῶν γενῶν σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα σε -εσ-, ἀλλὰ ὁ χαρακτ. σ ἀνάμεσα στα δύο φωνήεντα ἀποβάλλεται, καὶ τὰ δύο αὐτὰ φωνήεντα συναρπύονται (θ. ἀληθεσ-: ἀληθέσ-ος, ἀληθέ-ος = ἀληθοῦς· θ. συνηθεσ-: συνήθεσ-α συνήθε-α = συνήθη κτλ., βλ. § 64, 1· πβ. § 134, 3 καὶ § 137, 3).

2) ἡ ἐνικὴ κλητικὴ τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ καὶ ἡ ἐνικὴ ονομαστικὴ, αιτ. καὶ κλητ. τοῦ ουδετέρου εἶναι ὅμοιες με τὸ θέμα (χωρὶς κατάληξη): ὦ ἐπιμελές, τὸ ἐπιμελές·

3) ἡ δοτ. τοῦ πληθ. σχηματίζεται με ἀπλοποίηση τῶν δύο σ: τοῖς ἀληθέσ-σι - ἀληθέσι (πβ. § 137, 4).

4) ἡ αιτιατ. τοῦ πληθ. στο ἀρσενικό καὶ τὸ θηλ. εἶναι ὅμοια με τὴν ονομαστικὴ τοῦ πληθ.: οἱ ἀληθεῖς - τούς ἀληθεῖς (πβ. § 112, 4 καὶ § 170, 4).

183. Τα βαρύτονα σιγμόληκτα επίθ. τῆς γ' κλίσης σε -ης, -ες:

1) στὴν ἐνικὴ κλητ. τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλ. καὶ στὴν ἐνικὴ ονομαστ., αιτιατικὴ καὶ κλητ. τοῦ ουδετέρου ἀνεβάζουν τὸν τόνο (αν

είναι υπερδισύλλαβα): *ὁ, ἡ συνήθης, ὦ σύνηθες – τὸ σύνηθες· ὁ, ἡ αὐθάδης, ὦ αὐθαδές – τὸ αὐθαδές· ὅσα ὅμως λήγουν σε -ώδης, -ώλης, -ήρης: ὁ, ἡ εὐώδης, ὦ εὐῶδες – τὸ εὐῶδες· ὁ, ἡ ἐξώλης, ὦ ἐξῶλες – τὸ ἐξῶλες· ὁ, ἡ ποδήρης, ὦ ποδήρες – τὸ ποδήρες·*

2) στη γεν. του πληθ. τονίζονται στην παραλήγουσα αντίθετα με τον κανόνα (§ 54) από αναλογία πρὸς τη γεν. του ενικού: *τῶν συνηθέσ-ων, συνηθέ-ων = συνήθων (ὅπως τοῦ συνήθους)· τῶν πληρέσ-ων, πληρέ-ων = πλήρων (ὅπως τοῦ πλήρους)· τῶν εὐωδέσ-ων, εὐωδέ-ων = εὐώδων (ὅπως τοῦ εὐώδους).*

15ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΑΝΩΜΑΛΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

184. Τα πιο συνηθισμένα ανώμαλα επίθετα της αρχαίας ελληνικής είναι τα ακόλουθα πέντε:

1. πολὺς, πολλή, πολύ (ετερόκλιτο· πβ. § 149)

(θ. πολυ- και πολλο-)

Ενικός αριθμός

ον.	ὁ	πολὺς	ἡ	πολλή	τὸ	πολὺ
γεν.	τοῦ	πολλοῦ	τῆς	πολλῆς	τοῦ	πολλοῦ
δοτ.	τῷ	πολλῷ	τῇ	πολλῇ	τῷ	πολλῷ
αιτ.	τὸν	πολὺν	τὴν	πολλήν	τὸ	πολὺ
κλ.	(ὦ)	πολὺ	(ὦ)	πολλή	(ὦ)	πολὺ

Πληθυντικός αριθμός

ον.	οἱ	πολλοὶ	αἱ	πολλαὶ	τὰ	πολλὰ
γεν.	τῶν	πολλῶν	τῶν	πολλῶν	τῶν	πολλῶν
δοτ.	τοῖς	πολλοῖς	ταῖς	πολλαῖς	τοῖς	πολλοῖς
αιτ.	τούς	πολλοὺς	τάς	πολλάς	τὰ	πολλὰ
κλ.	(ὦ)	πολλοὶ	(ὦ)	πολλαὶ	(ὦ)	πολλὰ

2. μέγας, μεγάλη, μέγα (ετερόκλιτο· πβ. § 149)

(θ. μεγα- και μεγαλο-)

		Ενικός αριθμός			Πληθυντικός αριθμός		
ον.	μέγα-ς	μεγάλη	μέγα	μεγάλοι	μεγάλοι	μεγάλα	
γεν.	μεγάλου	μεγάλης	μεγάλου	μεγάλων	μεγάλων	μεγάλων	
δοτ.	μεγάλω	μεγάλη	μεγάλω	μεγάλοις	μεγάλαις	μεγάλοις	
αιτ.	μέγα-ν	μεγάλην	μέγα	μεγάλους	μεγάλας	μεγάλα	
κλ.	μέγα	μεγάλη	μέγα	μεγάλοι	μεγάλοι	μεγάλα	

Εργασίες:

1. Αντιγραφή τα πρότυπα.
2. Διαβάζουμε τη θεωρία.
3. Κλίνουμε τα υπογραμμισμένα επίθετα στα τρία γένη, σύμφωνα με τα αντίστοιχα πρότυπα.

ΚΑΛΗ ΜΕΛΕΤΗ !